

Tirgus apskats

2010. gada 17.-23. maijs

Tirgos dominēja satraukums, un investori pārdeva savus riskantos aktīvus, jo ir pārāk lielas neskaidrības par notikumu virzību eirozonā. Tirgus dalībnieku bažas vēl pastiprināja vienpusējais Vācijas lēmums aizliegt noteiktus spekulatīvus darījumus ar eirozonas valdību obligācijām. Negatīvas ziņas turpinājās – ASV jauno bezdarbnieku pieteikumu skaits pārsteidzoši pieauga un Vācijas uzņēmējdarbības optimisma indekss negaidīti kritās. Runājot par pozitīvajām ziņām, jāmin tas, ka Vācijas parlaments apstiprināja eirozonas palīdzības pasākumu plānu 750 miljardu eiro apjomā, un piektdien visi nozīmīgie indeksi jau uzrādīja pozitīvus rezultātus.

Tirgus dalībnieku reakciju pagājušā nedēļā galvenokārt, šķiet, izraisīja baiļu faktors, jo investori vēlas atbrīvoties no riskantākajām pozīcijām, kamēr tirgū valda neskaidrības. VIX indekss, kas izsaka prognozēto S&P 500 indeksa nepastāvību (jeb "baiļu indekss", kā to nereti sauc), sasniedza augstāko līmeni vairāk nekā gada laikā (1. attēls). Ir grūti noteikt kādu konkrētu iemeslu šim investoru bažu pieaugumam. Visticamāk, ka šoreiz to izraisījis vairāku faktoru kopums. Pirmkārt, tirgus dalībniekos satraukumu izraisīja Vācijas vienpusējais lēmums aizliegt noteiktus spekulatīvus darījumus ar eirozonas valdību vērtspapīriem. Kaut arī šī lēmuma ietekme uz ekonomiku kopumā ir samērā nenozīmīga, tas palielināja bažas par pieaugošu regulējuma un politisko risku eirozonā.

Tāpat arī pieaugušas bažas par ekonomikas atlabšanas ilgspēju, jo eirozonas valstīm ir jāsamazina valdību tēriņi un jāpalielina nodokļi, lai samazinātu budžeta deficītu, kas varētu negatīvi ietekmēt ekonomisko aktivitāti. Grieķijai, Portugālei, Spānijai un Īrijai ir jāsteno stingras izdevumu samazināšanas programmas vairāku gadu garumā, taču arī citās valstīs ir jāpanāk valdību tēriņu stingrāka ierobežošana. Piemēram, Vācijas finanšu ministrs svētdien paziņoja, ka Vācija arī sāks samazināt savu budžeta deficītu par 10 miljardiem eiro gadā. Saskaņā ar Vācijas plānu budžeta deficītu paredzēts samazināt no 5% no IKP līdz 3% 2013. gadā. Vācijas valdības tēriņi būtu svarīgs līdzsvārošanas elements, lai novērstu citu eirozonas valstu valdību tēriņu samazināšanas negatīvo ietekmi uz ekonomikas pieaugumu. Lielbritānijas plāni samazināt savu budžeta deficītu no 11% 2009. gadā līdz labāk pārvaldāmam līmenim arī varētu negatīvi ietekmēt Eiropas ekonomikas pieauguma prognozes.

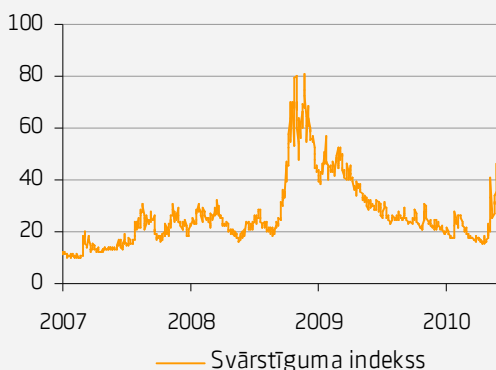
Vēl to notikumu starpā, kas neapšaubāmi negatīvi ietekmē tirgus dalībnieku noskaņojumu, jāmin nesen radusies spriedze starpbanku tirgū. LIBOR starpbanku kredītēšanas likmes turpināja palielināties un ir sasniegušas augstāko līmeni kopš 2009. gada jūlija (2. attēls). Risks ir, ka spriedze starpbanku tirgū var novest līdz tam, ka atkal tiks noteiktas stingrākas kredītēšanas prasības reālajā ekonomikā.

ASV jauno bezdarbnieku pieteikumu skaits nedaudz pārsteidzoši strauji pieauga līdz 471000 no 446000 (pagājušās nedēļas rādītājs), kas, protams, nekādi neveicināja tirgus dalībnieku pozitīvu noskaņojumu. Tajā pašā laikā nav nekas neparasts, ka ekonomikas ciklā bezdarba pieauguma līmenis nesakrīt ar jauno darbavietau statistiku, jo uzņēmumi joprojām samazina darbinieku skaitu, kaut arī tajā pašā laikā jauno darbavietau skaits sāk palielināties. Kopumā eksperti prognozē, ka ASV maijā tiks radītas 475000 jaunas darbavietas. Oficiālās aplēses par jauno darbavietau skaitu ASV tiks publicētas 4. jūnijā.

Pagājušā nedēļā tika publiskots ASV centrālās bankas Atvērtā tirgus komitejas (atbildīga par bāzes procentu likmju noteikšanu) sēdes protokols, un ir acīmredzams, ka komiteja, visticamāk, joprojām neplāno sākt bāzes procentu likmju palielināšanu. Citi dati, kas runā par labu šādai komitejas nostājai, bija pamata patēriņa cenu indekss (inflācija, neskaitot degvielas un pārtikas cenas), kas pieaudzis tikai par 0,9%, kas ir lēnākais pieaugums kopš 1966. gada. Galvenais lēno pieaugumu veicinošais faktors bija mājokļa izmaksu samazināšanās, turpretī citi pamata inflācijas komponenti pat pieauguši par 2%. Attiecībā uz tirdzniecības neliela inflācija un Atvērtā tirgus komitejas nostāja neapšaubāmi ir pozitīvi faktori, jo bāzes procentu likmju palielināšana būtu vēl viens ekonomisko aktivitāti negatīvi ietekmējošs faktors.

Tirgus dalībnieku optimisms Eiropā ir trausls. Vācijas IFO uzņēmējdarbības klimata indekss negaidīti samazinājies līdz 101,5 punktiem, bet PMI ražošanas indekss maijā nokrities līdz 58,3 punktiem no 61,5 punktu līmeņa pirms mēneša, bet pakalpojumu nozares indekss samazinājies no 55,2 līdz 53,7 punktiem, liecinot par lēnāku pieauguma tempu. Ekonomikas atveseļošanās joprojām ir nestabila, tāpēc uzņēmumi nav pietiekami optimistiski, lai sāktu palielināt darbinieku skaitu. Kaut arī Eiropas Komisija prognozē, ka eirozonas ekonomikas pieaugums šogad būs 0,9%, salīdzinot ar 4,1% kritumu 2009. gadā, paredzams, ka vidējais bezdarba līmenis būs augstāks.

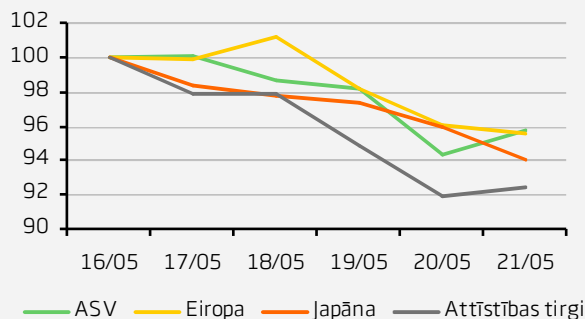
1. attēls. Čikāgas biržas S&P 500 nepastāvības indekss

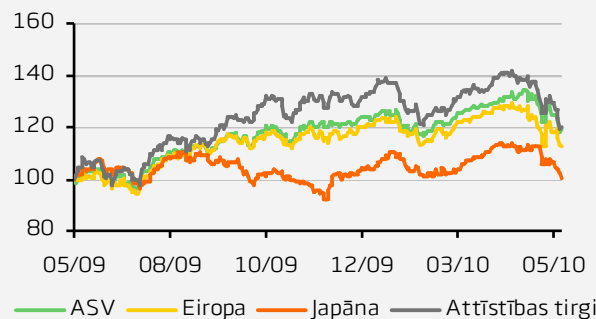
2. attēls. 3 mēnešu LIBOR USD likme

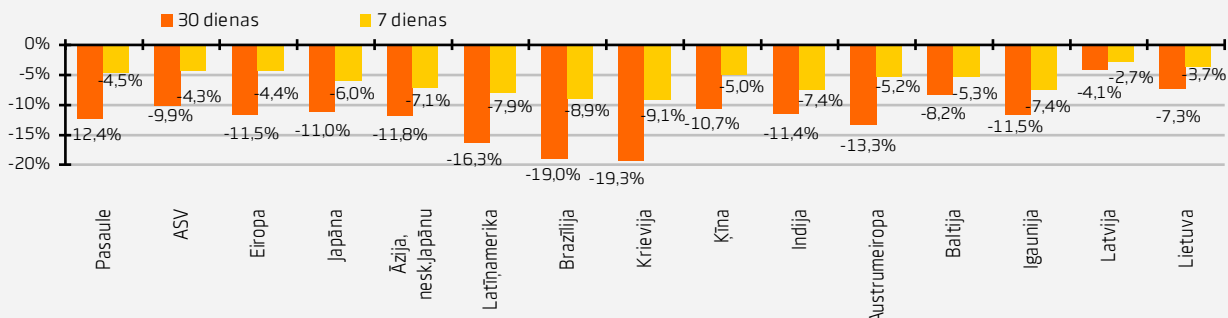
3. attēls. Akciju tirgi pagājušā nedēļā

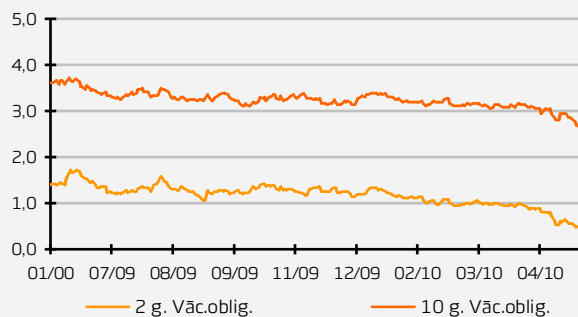
4. attēls. Akciju tirgi pagājušos 12 mēnešos

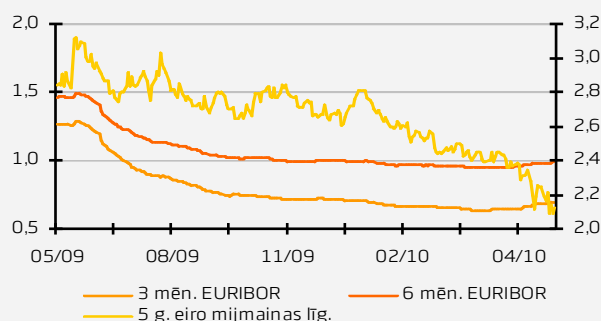
5. attēls. Akciju tirgu rezultāti¹

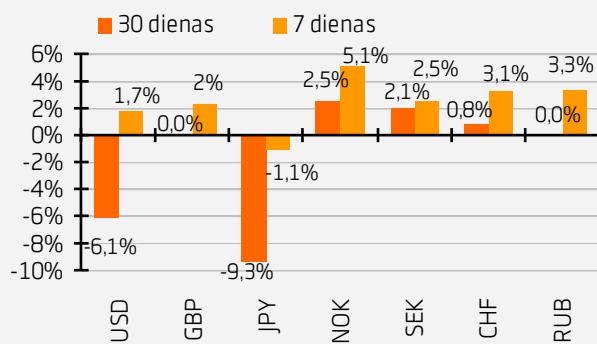
6. attēls. Vācijas valsts obligāciju ienesīgums

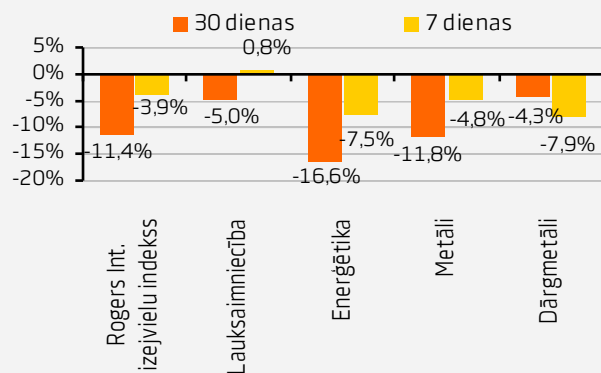
7. attēls. EURIBOR likmes pagājušos 12 mēnešos

8. attēls. EUR kurss pret noteiktām valūtām

9. attēls. Izejvielu indeksu rezultāti

Diagrammu avots: *Bloomberg* (ja nav norādīts cits)

Piezīme: visi ienesīgumi izteikti attiecīgo indeksu valūtās, ja nav norādīts citādi.

Atruna:

Šo apskatu ir sagatavojuši Baltijas investīciju centra analītiķi no Swedbank AS Igaunijā, AS Swedbank Latvijā un AB Bankas Swedbank Lietuvā (turpmāk tekstā minētās bankas un to daļas vai filiāles kopā saukti „Swedbank Baltijas grupa”). Apskatā izteikti viedokļi var atšķirties no citu Swedbank Baltijas grupas darbinieku izteiktajiem viedokļiem. Šis apskats balstīts uz publiski pieejamu informāciju, kas tiek uzskatīta par uzticamu un atspoguļo analītiķu personīgo un profesionālo viedokli par šādu informāciju. Apskats atspoguļo analītiķu izpratni par attiecīgo informāciju apskata sagatavošanas brīdī, un apstākļu maiņai šī izpratne var mainīties. Šis apskats ir sagatavots, izmantojot analītiķu labākās prasmes, un pēc visas viņu rīcībā esošās informācijas šis apskats ir pareizs un precīzs, taču neviena Swedbank Baltijas grupas sabiedrība, ne dz arī to vadītāji vai darbinieki nav atbildīgi, ja apskatā minētie apstākļi izrādījušies nepareizi vai neprecīzi. Šis apskats ir tikai informatīvs. Šo apskatu nekādā veidā nevar uzskatīt par solījumu vai garantiju no Swedbank Baltijas grupas, tās sabiedrību vadītāju vai darbinieku puses, ka apskatā aprakstītie apstākļi patiešām piepildīsies vai ka prognozes izrādīsies patiesas. Šo apskatu nevar interpretēt kā ieteikumu ieguldīt vērtspapīros, noslēgt finanšu darījumus vai rīkoties kādā citā veidā. Swedbank Baltijas grupa, tās sabiedrību vadītāji un darbinieki nav atbildīgi par jebkādiem zaudējumiem, kas apskata lietotājam var rasties, uzticoties tajā sniegtajai informācijai. JA ESAT IZLĒMUŠI RĪKOTIES, PAMATOJOTIES UZ ŠO APSKATU, JŪSU PIENĀKUMS IR PĀRBAUDĪT UN IZVĒRTĒT ATTIECĪGĀS DARBĪBAS EKONOMISKO PAMATOTĪBU UN IESPEJAMOS SAISTĪTOS RĪSKUS.

¹ Grafikā attēloti attiecīgā reģiona MSCI indeksa rezultāti, kas izteikti ASV dolāros, izņemot Austrumeiropas akcijas (DJ Stoxx EU Enlarged) un Baltijas valstu akcijas (OMX indeksi)